

Ks. Grzegorz Sosna, m. Antonina Troc-Sosna,
Hierarchia i kler Kościoła prawosławnego w granicach
II Rzeczypospolitej i Polski powojennej w XIX-XXI wieku,
Ryboły 2012, ss. 1008

Ksiądz dr Grzegorz Sosna oraz matuszka Antonina Troc-Sosna to znany duet zajmujący się historią prawosławia na ziemiach polskich. Byli m.in. autorami publikacji: *Zapomniane dziedzictwo. Nie istniejące już cerkwie w dorzeczu Biebrzy i Narwi*, Białystok 2002; *Monografia Żeńskiego Monasteru Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy*, Białystok 2003; *Cerkiewna własność ziemska na Białostocczyźnie w XV-XX wieku. Zbiór materiałów. Diecezja warszawsko-bielska i białostocko-gdańska*, Białystok 2004. Ponadto ks. G. Sosna jest autorem nieocenionej w badaniach historycznych *Bibliografii parafii prawosławnych na Białostocczyźnie*, która ukazała się w ujęciu alfabetycznym, chronologicznym, osobowym i demograficznym oraz bibliografii chrześcijaństwa wschodniego (*Wstępna bibliografia chrześcijaństwa wschodniego. Druki polskojęzyczne okresu współczesnego. Suplement I. Tygodnik Podlaski – Ortodoxia – Przegląd Prawosławny 1985-1994*, Ryboły 1995; *Wstępna bibliografia chrześcijaństwa wschodniego. Druki polskojęzyczne okresu współczesnego. Suplement II. Wiadomości Metropolii Prawosławnej w Polsce 1947-48. Cerkiewny Wiestnik 1954-1994. Wiadomości Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego 1971-1994*, Ryboły 1995). Jest także autorem setek artykułów naukowych poświęconych m.in. diecezji warszawsko-bielskiej oraz dziejom poszczególnych parafii prawosławnych na Podlasiu.

Hierarchia i kler Kościoła prawosławnego w granicach II Rzeczypospolitej i Polski powojennej w XIX-XXI wieku to publikacja zawierająca kilka tysięcy notek biograficznych hierarchii i duchowieństwa prawosławnego. Obejmuje lata 1839-2012, a zakres terytorialny został ograniczony do ziem II Rzeczypospolitej i terytorium powojennej Polski. Dane biograficzne zawierają m.in. informacje dotyczące wykształcenia duszpastersko-teologicznego, wykaz obsługiwanych parafii oraz najważniejsze nagrody przyznawane dla hierarchów, duchowieństwa i służby cerkiewnej. Na zakończenie umieszczona została podstawowa bibliografia umożliwiająca poszerzenie wiedzy.

Publikacja składa się z dwóch części. Pierwsza, wzbogacona dodatkowo fotografiami, została poświęcona hierarchii, którą przedstawiono w ujęciu chronologicznym: od bpa Wiktora (Sadkowskiego), urodzonego w 1741 r., do bpa gorlickiego Paisjusza

(Martyniuka) urodzonego w 1969 r. W części drugiej – w ujęciu alfabetycznym – znalazły się biogramy kleru parafialnego (w tym psalmistów) i zakonnego. Ważnym elementem pracy, ułatwiającym „poruszanie się” w zapisach biograficznych, jest wykaz skrótów, nazw i wyrażeń.

Bez wątpienia prezentowana publikacja może stać się punktem wyjścia do dalszych badań nad duchowieństwem prawosławnym na ziemiach polskich w XIX i XX stuleciu. Już stanowi solidne kompendium wiedzy o „przewodnikach duchowych” Kościoła prawosławnego.

Stefan Dudra